

Dominic O'MEARA

Metaphysics in Late Antiquity

1.1. Lecture: "Making Aristotle's Metaphysics into metaphysical science in Late Antiquity: from Alexander of Aphrodisias to Syrianus"

1.2 Seminar: selected texts from Alexander, Syrianus and Proclus.

2.1 Lecture: "Producing and transcending metaphysical knowledge in Late Antiquity: from Proclus to Damascius"

2.2 Seminar: selected texts from Proclus and Damascius.

Texts

Alexander of Aphrodisias, On Aristotle Metaphysics

147,1-148,19

p. 993b24 Ἐκαστον δὲ μάλιστα αὐτὸ τῶν ἄλλων, καθ' ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τὸ συνώνυμον.

Εἰπὼν ὅτι μὴ οἶόν τε τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐν τοῖς ἔχουσιν αἰτίας γινῶναι χωρὶς τῆς γνώσεως τῶν αἰτιῶν αὐτῶν, καὶ διὰ τούτου δείξας ἀναγκαίαν τῇ θεωρητικῇ φιλοσοφίᾳ τὴν τῶν αἰτιῶν γινῶσιν, νῦν ὅτι ἀναγκαία δείκνυσι πάλιν διὰ τοῦ δεῖν μὲν τὸν περὶ τῆς ἀληθείας φιλοσοφοῦντα τὰ μάλιστα ἀληθῆ γινωρίζειν, μάλιστα δὲ ἀληθῆ τὰ ἀίδια αἰτία· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς τῶν δι' αὐτὴν ὄντων ἀληθείας αἰτία. ἀληθέστατον μὲν γὰρ ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις αἰτίον τοῦ ἀληθέσιν εἶναι, αἱ δὲ ἀρχαὶ αἰτία τῆς ἐν τοῖς δι' αὐτὰς οὐσίαν ἀληθείας. ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἐφ' ὅσον τοῦ εἶναι μετέχει, ἐπιτοσοῦτον καὶ τῆς ἀληθείας· τὸ γοῦν ψεῦδος μὴ ὄν. διὸ τὰ ἀίδια μάλιστα ὄντα, καὶ μάλιστα ἢ ἐκείνων γινῶσις ἀλήθεια, εἴ γε ἐπιστήμη. εἰ δὲ τὰ ἀίδια μάλιστα ὄντα, ἔτι μᾶλλον ὄντα τὰ τούτοις αἰτία τοῦ εἶναι αἰεὶ διὰ γὰρ τὸ εἶναι αἰτία τούτοις ἐκεῖνα τούτων μᾶλλον ὄντα καὶ μάλιστα ὄντα. οὗ τὴν αἰτίαν παρέθετο εἰπὼν ἕκαστον δὲ μάλιστα αὐτὸ τῶν ἄλλων καθ' ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τὸ συνώνυμον. δι' ὃ γὰρ τισιν ὑπάρχει τὸ τοῖσδε τισιν εἶναι καὶ συνωνύμοις κατὰ τοῦτο ἀλλήλοις, οἷον θερμοῖς, ἐκεῖνο μάλιστα θερμόν. δεῖ γὰρ μὴ μόνον ἀλλήλοις αὐτὰ εἶναι συνώνυμα, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰτίον αὐτοῖς τοῦ εἶναι τοιούτοις συνώνυμον αὐτοῖς εἶναι· τότε γὰρ ἔσται μάλιστα τοιούτον αὐτό, ὅταν ἢ πρῶτον τοιούτον, οἷον μάλιστα θερμόν ἔσται τὸ τοῖς θερμοῖς αἰτίον τοῦ εἶναι θερμοῖς, πρῶτον θερμόν ὄν αὐτό. οὕτως αἰτίον τὸ πῦρ τοῖς θερμοῖς τοῦ εἶναι θερμοῖς· τοῦτο γὰρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ εἰπεῖν καθ' ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπεὶ δύναται αἰτίον τισιν εἶναι τοῦ τοῖσδε εἶναι μὴ ὄν αὐτὸ τοιούτον, οἷον ἢ τριψίς αἰτία θερμότητός τισιν, ἀλλ' οὐ μάλιστα θερμὴ οὕσα αἰτία τῆς θερμότητος ἐκείνοις. τὸ δὲ πῦρ, ἐπεὶ τοῖς θερμοῖς αἰτίον τῆς θερμότητος θερμόν ὄν καὶ αὐτό, διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ αὐτὸ θερμόν. καὶ τὰ τῶν ὄντων δὴ

μάλιστα αἴτια, ὄντα καὶ αὐτά, ὄντα μᾶλλον ἐκείνων τῶ αἴτια αὐτῶν εἶναι, καὶ ἀληθῆ ἔτι μᾶλλον· ἦν γὰρ κείμενον τὸ ἢ ἕκαστον τοῦ ὄντος μετέχει, οὕτω καὶ τῆς ἀληθείας ἔχειν. καθ' ὅσον μὲν οὖν αἰδία καὶ τὰ ἀεὶ ὄντα λέγω καὶ τὰ τούτων αἴτια, κατὰ τοσοῦτον συνωνύμως ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς αἰτίοις αὐτῶν ἀληθῆ· καθ' ὅσον δὲ αἰτία τισι τοῦ εἶναι μάλιστα τοιαῦτα, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐν τοῖς αἰδίοις ἀληθῆ τὰ αἴτια αὐτῶν· ὥστε μάλιστα ἂν εἴη περὶ ἀληθείας ἢ περὶ τῶν τοιούτων αἰτίων γνῶσις. καὶ γὰρ εἰ τὰ ἀεὶ ὄντα, περὶ ἃ ἡ θεωρία, ἀεὶ ἀληθῆ τῶ ἀεὶ εἶναι, ἀλλ' οὖν καὶ ἐν τούτοις μάλιστα τὰ αἴτια τῶν αἰτιατῶν ἀληθῆ· τὰ μὲν γὰρ πρῶτα τὰ δὲ ὕστερα, οὐ τῶ χρόνῳ (ἀμφότερα γὰρ αἰδία) ἀλλὰ τῆ φύσει· φύσει γὰρ πρῶτον τὸ αἴτιον τῶν οἷς ἐστὶν αἴτιον. οὐδὲν δὲ ἄτοπον λέγειν ἀληθές ἀληθοῦς διαφέρειν, εἴ γε τὸ μὲν ἀληθές τοῦ εἶναι ἡρτηται, διαφέρον δὲ τὸ εἶναι τοῖς γνωστοῖς· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶν ἐπιστητὰ τὰ δὲ δοξαστά. τὴν γὰρ ὕλην, ὡς προελθῶν ἐρεῖ, κινουμένων εἶναι ἀνάγκη. οὐ γὰρ ἐπιστητὰ τὰ ὄντα πάντα, ἀληθῆ δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον ἢ τοῦ ὄντος ὡς ἔχει γνῶσις ἀλήθεια, οὐ κατ' αὐτά (οὐ γὰρ ἐν τοῖς πράγμασιν ἢ ἀλήθεια) ἀλλὰ καθ' ὅσον ἢ τοῦ ὄντος ὡς ἔχει γνῶσις ἀλήθεια. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἢ τοῦ μάλιστα ὡς ἔχει γνῶσις μάλιστα ἀλήθεια, εἴ γε καὶ ἐπιστήμη. ὥστ' ἐπεὶ τῶ ὄντι ἔπεται τὸ ἀληθές, τῶ μάλιστα ὄντι ἔποιτο ἂν τὸ μάλιστα ἀληθές.

250,21-251,38

p. 1004a2 Καὶ τοσαῦτα μέρη φιλοσοφίας ἐστὶν ὅσαι περ αἰ οὐσίαι. Ἐπεὶ τοῦ ὄντος τὸ μὲν ἦν κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ ὄν, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός, κυρίως μὲν καὶ καθ' αὐτὸ ὄν ἢ οὐσία, κατὰ συμβεβηκός δὲ τὰ τε τῆ οὐσία ὑπάρχοντα καὶ τὰ ὅλως ἐπὶ ταύτην ἔχοντα τὴν ἀναφορὰν, πανταχοῦ δέ, ὡς ἔφαμεν, οἷς ἢ τάξις αὕτη, ἢ περὶ αὐτὰ ἐπιστήμη κυρίως τοῦ πρῶτου, ἐξ οὗ τὰ ἄλλα ἡρτηται καὶ δι' ὃ καὶ τὰ ἄλλα ὄντα λέγεται, ἢ δὲ φιλοσοφία * * * ἐπιστήμη περὶ οὐσίαν· αὕτη γὰρ κυρίως ὄν· καὶ ἐπεὶ πλείους αἰ οὐσίαι, ἔσται καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς περὶ τὴν οὐσίαν (αὕτη δὲ ἦν ἢ φιλοσοφία), μιᾶς οὐσης τῶ γένει, τοσαῦτα μέρη τε καὶ εἶδη ὅσαι καὶ οὐσίαι. καὶ ὡς τῶν οὐσιῶν αἰ μὲν πρῶται αἰ δὲ δευτεραι, οὕτως ἢ φιλοσοφία ἢ μὲν τις ἔσται πρῶτη ἢ δὲ τις δευτέρα καὶ μετ' ἐκείνην, ὡς ἢ τάξις ἢ ἐν αὐταῖς. καὶ εἴη ἂν ἀκόλουθος ἢ λέξις αὕτη τῆ πρὸ ὀλίγου εἰρημένη, τῆ "εἰ οὖν τοῦτ' ἐστὶν ἢ οὐσία, τῶν οὐσιῶν ἂν δέοι τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας ἔχειν τὸν φιλόσοφον" ταύτη γὰρ ἀκολουθεῖ τὸ καὶ ἢ τοσαῦτα μέρη φιλοσοφίας ὅσαι περ αἰ οὐσίαι. διὸ καὶ ἦν ἂν σαφέστερα τὰ λεγόμενα, εἰ ἦν ἢ λέξις αὕτη κειμένη πρὸ τῆς "εἰ δὴ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν ταυτόν", συνάπτουσα τῆ "διὸ καὶ τοῦ ὄντος τὰ εἶδη θεωρῆσαι μιᾶς ἐστὶν ἐπιστήμης τῶ γένει, τὰ δὲ εἶδη τῶν εἰδῶν" ἀκόλουθον γὰρ τούτῳ τὸ καὶ ἢ τοσαῦτα μέρη φιλοσοφίας ἐστὶν ὅσαι περ αἰ οὐσίαι. ἦν δὲ ἐν τοῖς ἡπορημένοις καὶ τοῦτο, ὡς προεῖπον ἤδη, πότερον μία περὶ πάσας οὐσίας εἴη ἢ πλείονές εἰσι, κἂν εἰ πλείονες, πότερον συγγενεῖς. δέδειχε γὰρ ὅτι πλείονες, ἀλλ' ὡς ὑπὸ μίαν πᾶσαι τῶ γένει τὴν φιλοσοφίαν. τὸ δὲ ὑπάρχει γὰρ εὐθὺς γέννη ἔχοντα τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν ἴσον ἐστὶ τῶ ἔστι γὰρ καὶ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ὄντος γέννη τινά, τουτέστι κατὰ γενῶν τινῶν τό τε ἐν καὶ τὸ ὄν κατηγορεῖται. ὄν δὲ τὸ κυρίως ὄν λαμβάνει,

ὁμοίως καὶ ἔν· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ οὐσία. εἶναι οὖν φησι ταῖς οὐσίαις γένη
τινὰ καὶ διαφοράς, αἷς οὐσίαις, γένεσιν οὐσαις καὶ ἄλλου γένους τινὸς εἶδε-
σιν, ἐκάστη ὑπάρχει καθ' αὐτὸ καὶ τὸ ὄν καὶ τὸ ἔν· τοῖς μὲν γὰρ συμ-
βεβηκόσιν οὐ καθ' αὐτὸ οὔτε τὸ ὄν οὔτε τὸ ἔν ὑπάρχει, ταῖς δὲ οὐσίαις.
ὥστε εἰ ὁ μὲν φιλόσοφος περὶ τὸ κυρίως ὄν καὶ κυρίως ἔν πραγματεύεται,
πλείω δὲ ἐστὶ τὰ οἷς τὸ κυρίως ἔν τε καὶ ὄν ὑπάρχει, διαφέροντα τῷ γένει,
πλείω οὖν καὶ μέρη ἔσται φιλοσοφίας· κατὰ γὰρ τὰς τῶν οὐσιῶν διαφοράς
διάφορός τις ἔσται καὶ φιλοσοφία τῷ ἐκάστην αὐτῶν περὶ τι ἔν γένος
ἀφωρισμένον πραγματεύεσθαι. γράφεται καὶ γένη ἔχον· εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ
ἂν εἴη ἔν γένος λέγων τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἔχειν τὸ πρότερον καὶ
ὑστερον. ἢ γένη λέγει ἀντὶ τοῦ φύσεις διαφερούσας ἀλλήλων· εἰσὶ γὰρ
τῶν οὐσιῶν διαφοραὶ. εἰπὼν δὲ ἔσεσθαι τὴν μὲν πρώτην φιλοσοφίαν τὴν
δὲ δευτέραν κατὰ τὴν τῶν οὐσιῶν τάξιν πρὸς ἀλλήλας περὶ ἃς καταγίνον-
ται, οὕτως φησὶν εἶναι τὸν φιλόσοφον ὡς τὸν μαθηματικόν. ὡς γὰρ μιᾶς
οὐσης τῷ γένει τῆς μαθηματικῆς, κατὰ τὰς διαφοράς καὶ τάξεις τῶν περὶ
ἃ ἐστὶν ἡ μαθηματικὴ, τάξις τις ἐστὶ καὶ διαφορὰ καὶ τῶν τῆς μαθημα-
τικῆς μερῶν (τῷ γὰρ εἶναι τὰ μὲν τινα πρῶτα ἐν τοῖς μαθήμασι τὰ δὲ
δεύτερα καὶ τῆς μαθηματικῆς ἢ μὲν τίς ἐστὶ πρώτη ἢ δὲ δευτέρα ἢ δὲ
τρίτη, πρώτη μὲν, ἂν οὕτω τύχη, ἢ περὶ τὰ ἐπίπεδα καταγινόμενη, καὶ
μετὰ ταῦτα ἢ περὶ τὰ στερεὰ, εἴτα ἢ τε ἀστρολογικὴ, οὐσα ἢ εἰς στερεὰ
κινούμενα, καὶ μετὰ ταῦτα ἢ μηχανικὴ, ἤδη περὶ γιγνόμενά τε καὶ φθει-
ρόμενα πραγματευομένη), οὕτω καὶ περὶ τῶν οὐσιῶν πρῶται μὲν αἱ ἀγέ-
νητοί τε καὶ ἀφθαρτοί, ἀσώματοί τε καὶ ἀκίνητοι, περὶ ἃς ἂν εἴη ἡ
πρώτη φιλοσοφία· ἢ δὲ περὶ τὰς αἰδίους μὲν ἐν κινήσει δὲ δευτέρα, τρίτη
δὲ ἢ περὶ τὰς οὐσίας τὰς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, ἐπειδὴ καὶ αὐταὶ τῶν
οὐσιῶν τελευταῖαι.

266,5-16

ἔστι μὲν γὰρ
καὶ ἡ φυσικὴ σοφία τις καὶ φιλοσοφία, ἀλλ' οὐχ ἡ πρώτη. πρώτη δ' ἂν
εἴη ἢ τε περὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν θεωροῦσα καὶ ἡ καθόλου περὶ πάσης
οὐσίας καὶ τῶν τῷ αὐτῆς τι εἶναι ὄντων καὶ αὐτῶν. ἀμφοτέρως δὲ ἢ
αὐτὴ γίνεται πρώτη· ἢ τε γὰρ περὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν θεωροῦσα καὶ
περὶ τῶν ἄλλων πάντων θεωρεῖ, οἷς ἐκ τούτων ἠρτηται τὸ εἶναι, ἢ τε
κοινῶς περὶ τοῦ ὄντος ἢ ὄν θεωροῦσα, ἐπεὶ τὸ ὄν τῶν ἀφ' ἑνός τε καὶ
πρὸς ἓν λεγομένων, μάλιστα ἂν περὶ ταύτης τῆς φύσεως θεωροῖη, πρὸς
ἣν καὶ τὰ ἄλλα περὶ ὧν ποιεῖται τὸν λόγον ἀναφέρεται, καὶ ἀφ' οὗ τὸ
εἶναι ἔχει. ὅτι δὲ ἦν ἐν τῷ πρώτῳ σοφίαν ἔλεγε, ταύτην νῦν φιλοσοφίαν
κοινήν τε καὶ πρώτην λέγει, δηλὸν καὶ ἐκ τοῦ εἰπεῖν ἔστι δὲ σοφία τις
καὶ ἡ φυσικὴ, ἀλλ' οὐ πρώτη.

Syrianus, *On Aristotle Metaphysics*

4,29-5,7

Περί τε τούτων οὖν, καθάπερ φαμέν, ἐπισκεπτέον,
καὶ πότερον περὶ τὰς οὐσίας ἢ θεωρία μόνον ἐστὶν ἢ καὶ περὶ
τὰ συμβεβηκότα καθ' αὐτὰ ταῖς οὐσίαις.

Ἡ σοφία, φησί, πότερον τὰς οὐσίας μόνας ἐπισκέπτεται τῶν πραγμά-
των ἢ τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα; φήσομεν ὅτι καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰ
οὕτως ὑπάρχοντα, διὰ μὲν τῆς ἀναλυτικῆς τὰς ἀρχὰς τοῦ ὄντος λαμβά-
νουσα, διὰ δὲ τῆς διαιρετικῆς καὶ τῆς ὀριστικῆς τὰς οὐσίας τῶν πάντων
θεωροῦσα, διὰ δὲ τῆς ἀποδεικτικῆς τὰ καθ' αὐτὰ ταῖς οὐσίαις ὑπάρχοντα
συλλογιζομένη. τοῦτο δὲ οὐκ ἐν ταῖς ἀπλουστάταις καὶ κυρίως νοηταῖς
οὐσίαις, αἱ πᾶν ὅπερ εἰσὶ τοῦτό εἰσι (διὸ μήτε ὀρισταὶ μήτε ἀποδεικταὶ
γίνονται, μόνη δὲ ἐπιβολῇ θεωροῦνται, καθά φησιν αὐτός τε πολλαχοῦ
λέγων· 'ὁ δὲ νοῦς εἴτε ἔθιγεν ἢ οὐ', καὶ ὁ θεῖος Πλάτων· "ψυχῆς
κυβερνήτη μόνῳ νῶ θεατῇ"), ἀλλ' ἐν ταῖς μέσαις οὐσίαις, αἱ καὶ ἀπο-
δεικταὶ εἰσὶ κατὰ τὰ ὑπάρχοντα ἑαυταῖς. ἔχει γὰρ οὕτω τοῖς μὲν ἀπλου-
στάτοις τῶν ὄντων οὐδὲν ὑπάρχει παρὰ τὸ εἶναι αὐτῶν, ὥστε οὐκ ἔστιν
αὐτῶν τὸ μὲν οὐσία τὸ δὲ ἄλλο τι· διὸ κρείττω ταῦτα καὶ ὀρισμοῦ καὶ
ἀποδείξεως· τοῖς δὲ καθόλου λόγοις καθ' ἑαυτούς τε θεωρουμένοις καὶ
κοσμοῦσι τὴν αἰσθητὴν φύσιν τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα παραγίνεται
διόπερ καὶ ἡ ἀπόδειξις περὶ αὐτὰ ἀναστρέφεται· τοῖς δὲ ἐνύλοις εἶδεσι καὶ
ἀτόμοις καὶ αἰσθητοῖς ἤδη καὶ τὰ κυρίως συμβεβηκότα ἐμφαντάζεται, ἃ
γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. ταῦτα
δὲ πάλιν καταδεέστερα ὄντα τῶν ἀποδεικτῶν διὰ τῆς εἰκοτολογίας ληπτὰ
γίνεται, οὐτι γὰρ τῷ σοφῷ καθὸ σοφός, ἀλλ' ἰατροῖς εἰ τύχοι καὶ φυσικοῖς
καὶ παντὶ τῷ τοιοῦτῳ γένοι.

27,31-37

εἰ δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ γεωμέτρου <θεωρούμενα> καὶ ἀυλία
καὶ καθαρότητι καὶ ἀκριβεῖα καὶ ἀληθεία κρατεῖ, πῶς οὐκ ἀμφοτέρω δει-
κνυται, καὶ ὅτι περὶ σεμνὰ καὶ τίμια γένη στρέφεται γεωμετρία, καὶ ὅτι
κρείττω καὶ θεϊότερα τὰ ἐν οὐρανῷ παραδείγματα προὑπάρχει ἐν τε τῷ
δημιουργικῷ νῶ καὶ τῇ ὅλη ψυχῇ. ὧν δὴ καὶ εἰκόνας ἢ ἡμετέρα σύστασις
ἔχουσα θεωρεῖ τὰ τε ἐν τῷ παντὶ διὰ καθολικωτέρων λόγων περιλαμβάνουσα
καὶ τὰ ἐν τοῖς ἀρχικωτέροις ἑαυτῆς αἰτίαις, ὡς δι' εἰκόνων τῶν ἐν αὐτῇ
πρὸς τὴν ἀρχέτυπον οὐσίαν ἀναπεμπομένη.

61,17-28

εἰ τοίνυν περὶ τε τὰς οὐσίας καὶ περὶ τὰς τοῦ ἐνός
καὶ τῶν πολλῶν ἔξει διαφορᾶς ἢ ὅλη φιλοσοφία, καὶ τὰ μέρη αὐτῆς περὶ
τὰ εἶδη τῶν οὐσιῶν διατρίψει· τῶν δὲ οὐσιῶν ἢ μὲν νοητῆ τε καὶ αἰδίου,
ἢ δὲ αἰσθητῆ τε καὶ φθαρτῆ· ὥστε ἢ μὲν ἔσται πρώτη φιλοσοφία ἢ περὶ
τὴν νοητὴν τε καὶ ἀκίνητον οὐσίαν στρεφομένη, ἢ δὲ ταύτης ἐχομένη καὶ

δευτέρα ἢ περὶ τὴν φύσιν διατρίβουσα. ὥσπερ γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ ἓν εἶδη ἔχει, τὸ μὲν πρῶτον τὰ δὲ ἐφεξῆς, οὕτω καὶ αἱ ἐπιστῆμαι τοῖς οὖσιν ἀνάλογον ταχθήσονται. ἔχει γὰρ ἡ φιλοσοφία τὸ πρότερον ἐν ἑαυτῇ καὶ τὸ ὑστερον, ὥσπερ καὶ ἡ μαθηματικὴ· καθάπερ οὖν πρότερος μὲν ὁ ἀριθμητικὸς τοῦ γεωμέτρου, πάλιν δὲ οὗτος τοῦ ἀστρονόμου καὶ οὗτος εἰ τύχοι τοῦ μηχανικοῦ, οὕτω καὶ τὰ εἶδη τῆς ὅλης φιλοσοφίας τῷ πρῶτῳ καὶ μέσῳ καὶ τελευταίῳ διακεκόσμηται.

Proclus, *Elements of Theology*, props. 1-6 (Dodds' edition pp. 2-7)

Πᾶν πλῆθος μετέχει πη τοῦ ἑνός.

εἰ γὰρ μηδαμῆ μετέχει, οὔτε τὸ ὅλον ἐν ἔσται οὔθ' ἕκαστον τῶν πολλῶν ἐξ ὧν τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἔσται καὶ ἐκείνων ἕκαστον πλῆθος, καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον, καὶ τῶν ἀπειρῶν τούτων ἕκαστον ἔσται πάλιν πλῆθος ἀπειρον. μηδενὸς γὰρ ἑνός μηδαμῆ μετέχον μήτε καθ' ὅλον ἑαυτὸ μήτε καθ' ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ, πάντη ἀπειρον ἔσται καὶ κατὰ πᾶν. τῶν γὰρ πολλῶν ἕκαστον, ὅπερ ἂν λάβῃς, ἤτοι ἐν ἔσται ἢ οὐχ ἓν· καὶ εἰ οὐχ ἓν, ἤτοι πολλὰ ἢ οὐδέν. ἀλλ' εἰ μὲν ἕκαστον οὐδέν, καὶ τὸ ἐκ τούτων οὐδέν· εἰ δὲ πολλά, ἐξ ἀπειράκις ἀπειρῶν ἕκαστον. ταῦτα δὲ ἀδύνατα. οὔτε γὰρ ἐξ ἀπειράκις ἀπειρῶν ἐστὶ τι τῶν ὄντων (τοῦ γὰρ ἀπειροῦ πλέον οὐκ ἔστι, τὸ δὲ ἐκ πάντων ἐκάστου πλέον) οὔτε ἐκ τοῦ μηδενὸς συντίθεσθαί τι δυνατόν. πᾶν ἄρα πλῆθος μετέχει πη τοῦ ἑνός.

Πᾶν τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἓν ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν.

εἰ γὰρ μὴ ἔστιν αὐτοῦ (μετέχει γὰρ τοῦ ἑνός ἄλλο τι ὄν παρὰ τὸ ἓν), πέπονθε τὸ ἓν κατὰ τὴν μέθεξιν καὶ ὑπέμεινεν ἐν γενέσθαι. εἰ μὲν οὖν μηδέν ἐστὶ παρὰ τὸ ἓν, μόνον ἐστὶν ἓν· καὶ οὐ μεθέξει τοῦ ἑνός, ἀλλ' αὐτοῦ ἔσται. εἰ δ' ἐστὶ τι παρ' ἐκεῖνο, ὃ μὴ ἔστιν ἓν, [τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ οὐχ ἓν ἐστὶ καὶ ἓν, οὐχ ὅπερ ἐν ἀλλ' ἐν ὄν, ὡς μετέχον τοῦ ἑνός] τούτῳ ἄρα οὐχ ἓν ἐστὶν, οὐδ' ὅπερ ἓν· ἐν δὲ ὄν ἅμα καὶ μετέχον τοῦ ἑνός, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἓν καθ' αὐτὸ ὑπάρχον, ἓν ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν, παρὰ τὸ ἐν ἄλλο τι ὄν· ᾧ μὲν ἐπλεόνασεν, οὐχ ἓν· ᾧ δὲ πέπονθεν, ἓν. πᾶν ἄρα τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἓν ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν.

Πᾶν τὸ γινόμενον ἐν μεθέξει τοῦ ἑνός γίνεται ἓν.

αὐτὸ μὲν γὰρ οὐχ ἓν ἐστὶ, καθὸ δὲ πέπονθε τὴν μετοχὴν τοῦ ἑνός, ἓν ἐστὶν. εἰ γὰρ γίνοιτο ἐν ἃ μὴ ἔστιν ἓν καθ' αὐτά, συνιόντα δήπου καὶ κοινωνοῦντα ἀλλήλοις γίνεται ἓν, καὶ ὑπομένει τὴν τοῦ ἑνός παρουσίαν οὐκ ὄντα ὅπερ ἓν. μετέχει ἄρα τοῦ ἑνός ταύτη, ἢ πάσχει τὸ ἓν γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἤδη ἐστὶν ἓν, οὐ γίνεται ἓν· τὸ γὰρ ὄν οὐ γίνεται ὃ ἤδη ἐστὶν. εἰ δὲ γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ἑνός πρότερον, ἔξει τὸ ἓν ἐγγενομένου τινός ἐν αὐτοῖς ἑνός. Πᾶν τὸ ἠνωμένον ἕτερόν ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ ἑνός.

εἰ γὰρ ἐστὶν ἠνωμένον, μετέχει ἂν πη τοῦ ἑνός ταύτη, ἢ καὶ ἠνωμένον λέγεται· τὸ δὲ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἓν ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν. τὸ δ' αὐτοῦ οὐχὶ καὶ ἓν ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο ἓν τε καὶ οὐχ ἓν, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ πάλιν ἐν τὸ συναμφοτέρον ἔξει,

καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον, μηδενὸς ὄντος αὐτοενὸς εἰς ὃ στῆναι δυνατὸν, ἀλλὰ παντὸς ἑνὸς καὶ οὐχ ἑνὸς ὄντος. ἔστιν ἄρα τι τὸ ἠνωμένον τοῦ ἑνὸς ἕτερον. ταῦτόν γάρ ὄν τῷ ἠνωμένῳ, τὸ ἐν πληθος ἀπειρον ἔσται, καὶ ἕκαστον ὡσαύτως ἐκείνων ἐξ ὧν ἔστι τὸ ἠνωμένον.

Πᾶν πληθος δευτερόν ἐστι τοῦ ἑνός.

εἰ γὰρ ἔστι πληθος πρὸ τοῦ ἑνός, τὸ μὲν ἐν μεθέξει τοῦ πλήθους, τὸ δὲ πληθος τὸ πρὸ τοῦ ἑνός οὐ μεθέξει τοῦ ἑνός, εἶπερ, πρὶν γένηται ἓν, ἐστὶν ἐκεῖνο πληθος· τοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐ μετέχει· καὶ διότι τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἓν ἐστὶν ἅμα καὶ οὐχ ἓν, οὐπω δ' ὑπέστη ἓν, τοῦ πρώτου πλήθους ὄντος. ἀλλ' ἀδύνατον εἶναι τι πληθος μηδαμῆ ἑνός μετέχον. οὐκ ἄρα πρὸ τοῦ ἑνός τὸ πληθος.

εἰ δὲ δὴ ἅμα τῷ ἐνί, καὶ σύστοιχα ἀλλήλοις τῇ φύσει (χρόνῳ γὰρ οὐδὲν κωλύει), οὔτε τὸ ἐν καθ' αὐτὸ πολλά ἐστὶν οὔτε τὸ πληθος ἓν, ὡς ἀντιδιηρημένα ἅμα ὄντα τῇ φύσει εἶπερ μηδέτερον θατέρον πρότερον ἢ ὕστερον. τὸ οὖν πληθος καθ' αὐτὸ οὐχ ἓν ἔσται, καὶ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ οὐχ ἓν, καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον· ὅπερ ἀδύνατον. μετέχει ἄρα τοῦ ἑνός κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, καὶ οὐδὲν ἔσται αὐτοῦ λαβεῖν ὃ μὴ ἔστιν ἓν· μὴ ἐν γὰρ ὄν, ἐξ ἀπειρῶν ἀπειρον ἔσται, ὡς δέδεικται. πάντη ἄρα μετέχει τοῦ ἑνός.

εἰ μὲν οὖν τὸ ἐν, τὸ καθ' αὐτὸ ἐν ὄν, μηδαμῆ μετέχει πλήθους, ἔσται τὸ πληθος πάντη τοῦ ἑνός ὕστερον, μετέχον μὲν τοῦ ἑνός, οὐ μετεχόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἑνός.

εἰ δὲ καὶ τὸ ἐν μετέχει πλήθους, κατὰ μὲν τὴν ὑπαρξιν ὡς ἐν ὑφεστός, κατὰ δὲ τὴν μέθεξιν οὐχ ἓν, πεπληθυσμένον ἔσται τὸ ἐν, ὡςπερ τὸ πληθος ἠνωμένον διὰ τὸ ἐν. κεκοινωνήκεν ἄρα τό τε ἐν τῷ πλήθει καὶ τὸ πληθος τῷ ἐνί· τὰ δὲ συνιόντα καὶ κοινωνοῦντά πη ἀλλήλοις εἰ μὲν ὑπ' ἄλλου συνάγεται, ἐκεῖνο πρὸ αὐτῶν ἐστὶν, εἰ δὲ αὐτὰ συνάγει ἑαυτά, οὐκ ἀντίκειται ἀλλήλοις· ἀντικείμενα γὰρ οὐ σπεύδει εἰς ἀλληλα. εἰ οὖν τὸ ἐν καὶ τὸ πληθος ἀντιδιήρηται, καὶ τὸ πληθος ἢ πληθος οὐχ ἓν, καὶ τὸ ἐν ἢ ἐν οὐ πληθος, οὐδέτερον ἐν θατέρω γενόμενον, ἐν ἅμα καὶ δύο ἔσται. ἀλλὰ μὴν εἰ ἔσται τι πρὸ αὐτῶν τὸ συναγόν, ἢ ἓν ἐστὶν ἢ οὐχ ἓν. ἀλλ' εἰ οὐχ ἓν, ἢ πολλά ἢ οὐδέν. οὔτε δὲ πολλά, ἵνα μὴ πληθος ἢ πρὸ ἑνός· οὔτε οὐδέν· πῶς γὰρ συνάξει τὸ οὐδέν; ἐν ἄρα μόνον· οὐ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἐν πολλά, ἵνα μὴ εἰς ἀπειρον. ἔστιν ἄρα τὸ αὐτοέν· καὶ πᾶν πληθος ἀπὸ τοῦ αὐτοενός.

Πᾶν πληθος ἢ ἐξ ἠνωμένων ἐστὶν ἢ ἐξ ἐνάδων.

ἕκαστον γὰρ τῶν πολλῶν ὅτι μὲν οὐκ ἔσται καὶ αὐτὸ πληθος μόνον καὶ τούτου πάλιν ἕκαστον πληθος, δῆλον. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ πληθος μόνον, ἢτοι ἠνωμένον ἐστὶν ἢ ἐνάς. καὶ εἰ μὲν μετέχον τοῦ ἑνός, ἠνωμένον· εἰ δὲ ἐξ ὧν τὸ πρώτως ἠνωμένον, ἐνάς. εἰ γὰρ ἔστι τὸ αὐτοέν, ἔστι τὸ πρώτως αὐτοῦ μετέχον καὶ πρώτως ἠνωμένον. τοῦτο δὲ ἐξ ἐνάδων· εἰ γὰρ ἐξ ἠνωμένων, πάλιν τὰ ἠνωμένα ἔκ τινων, καὶ εἰς ἀπειρον. δεῖ δὴ εἶναι τὸ πρώτως ἠνωμένον ἐξ ἐνάδων· καὶ εὐρομεν τὸ ἐξ ἀρχῆς.

Damascius

....

Select Bibliography

1. Primary Sources

- Alexander Aphrodisiensis**, *In Aristotelis metaphysica commentaria*, ed. M. Hayduck, Berlin 1881 (*Commentaria in Aristotelem Graeca* I: 1).
- Alexander of Aphrodisias, *On Aristotle Metaphysics 2 & 3*, tr. W. Dooley & A. Madigan, London 1992.
- Alexander of Aphrodisias, *On Aristotle Metaphysics 4*, tr. A. Madigan, London 1993.
- Asclepius, *In Aristotelis metaphysica commentaria*, ed. M. Hayduck, Berlin 1888 (*Commentaria in Aristotelem Graeca* VI: 2).
- Damascius**, *Treatise on First Principles*, ed. tr. L. Westerink & J. Combès, *Damascius Traité des premiers principes*, Paris 1986-1991. (A Russian translation by L. Lukomski, St. Peterburg, 2000)
- Proclus, *Elements of Physics*, ed. A. Ritzenfeld, Leipzig 1912. (A Russian translation by S. Mesyats. Moscow 2001)
- Proclus**, *Elements of Theology*, ed. E. R. Dodds, Oxford 1963. (A Russian translation by A. Losev)
- Proclus, *In Parmenidem*, ed. V. Cousin, Paris 1864; new edition by C. Steel in course of publication, Oxford 2007-.
- Proclus, *Commentary on Plato's Parmenides*, tr. G. Morrow & J. Dillon, Princeton 1987.
- Proclus, *In primum Euclidis Elementorum librum commentarii*, ed. G. Friedlein, Leipzig 1873. (A Russian translation by A. Schetnikov, forthcoming)
- Proclus, *Platonic Theology*, ed. H.-D. Saffrey & L. G. Westerink, *Proclus Théologie Platonicienne*, Paris 1968-1997. (A Russian translation by L. Lukomski, St. Peterburg, 2001)
- Syrianus**, *In Metaphysica commentaria*, ed. W. Kroll, Berlin 1902 (*Commentaria in Aristotelem Graeca*, VI: 1).
- Syrianus, *On Aristotle Metaphysics 13-14*, tr. J. Dillon & D. O'Meara, London 2006; *On Aristotle Metaphysics 3-4*, London 2008.
- Themistius, *Paraphrase de la Métaphysique d'Aristote (livre lambda)*, tr. R. Bague, Paris 1999.
- Theophrastus, *Metaphysics*, ed. and tr. A. Laks & G. Most, Paris 2002.

2. Secondary Works

- Bonelli, M., *Alessandro di Afrodisia e la metafisica come scienza dimostrativa*, Naples 2001.
- Dillon, J., 'Damascius on the Ineffable', *Archiv für Geschichte der Philosophie* 78 (1996), 120-129.

- Kremer, K., *Der Metaphysikbegriff in den Aristoteles-Kommentaren der Ammonius-Schule*, Münster 1961.
- Longo, A., *Siriano e i principi della scienza*, Naples 2005.
- –, ed., *Syrianus et la métaphysique de l'antiquité tardive*, Naples (to appear).
- Luna, C., *Trois études sur la tradition des commentaires anciens a la Métaphysique d'Aristote*, Leiden 2001.
- O'Meara, D., 'Le Problème de la métaphysique dans l'Antiquité tardive', *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie* XXXIII (1986), 3-22.
- –, *Pythagoras Revived. Mathematics and Philosophy in Late Antiquity*, Oxford 1989.
- –, 'La science métaphysique (ou théologie) de Proclus comme exercice spirituel', *Proclus et la théologie platonicienne*, eds. A. Segonds & C. Steel, Leuven-Paris 2000, 279-290.
- –, *Platonopolis. Platonic Political Philosophy in late Antiquity*, Oxford 2003.
- Verbeke, G., 'Aristotle's Metaphysics viewed by the Ancient Greek Commentators', *Studies in Aristotle*, ed. D. O'Meara, Washington D.C. 1981, 107-127.